

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CŪIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

LUXEMBOURG

EUROPOS BENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAL SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

HOTĂRÂREA CURȚII

din 5 februarie 1963¹

În cauza 26/62,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare adresată Curții în temeiul articolului 177 primul paragraf litera (a) și al treilea paragraf din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene de Tariefcommissie, tribunal administrativ olandez care se pronunță în ultimă instanță asupra acțiunilor în contencios în materie fiscală, în litigiul aflat pe rolul tribunalului menționat între

Societatea N. V. Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos, cu sediul în Utrecht, reprezentată de H. G. Stibbe și L. F. D. ter Kuile, avocați la Amsterdam, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Consulatul General al Țărilor de Jos,

și

Nederlandse Administratie der belastingen (administrația fiscală olandeză), reprezentată de inspectorul responsabil pentru taxe de import și accize din Zaandam, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ambasada Țărilor de Jos,

cu privire la următoarele întrebări:

- 1) Dacă articolul 12 din Tratatul CEE are efect intern, cu alte cuvinte, dacă justițiabilii pot invoca, pe baza acestui articol, drepturi individuale pe care instanțele trebuie să le protejeze;
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ, dacă aplicarea unei taxe de import de 8 % pentru importul în Țările de Jos de uree-formaldehidă care provine din Republica Federală Germania, efectuat de către reclamanta din acțiunea principală, a reprezentat o majorare nelegală în sensul articolului 12 din

¹ Limba de procedură: olandeza.

Tratatul CEE sau dacă, în acest caz, este vorba de o modificare rezonabilă a taxei de import aplicabile până la 1 martie 1960, care, deși reprezintă o majorare din punct de vedere aritmetic, nu trebuie să fie considerată interzisă în sensul articolului 12,

CURTEA,

compusă din domnul A. M. Donner, președinte, domnii L. Devaut și R. Rossi, președinți de cameră, domnii O. Riese, Ch. L. Hammes (raportor), A. Trabucchi și R. Lecourt, judecători,

avocat general: domnul K. Roemer,

grefier: domnul A. Van Houtte,

pronunță prezenta

Hotărâre

I – Cu privire la procedură

Având în vedere că nu s-a invocat nicio excepție în legătură cu regularitatea procedurală a cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare adresate Curții în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE de către Tariefcommissie, instanță în sensul acestui articol;

că nu există temeii pentru a se invoca nici din oficiu excepții în această privință.

II – Cu privire la prima întrebare

A – COMPETENȚA CURȚII

Având în vedere că guvernul Țărilor de Jos și guvernul belgian contestă competența Curții, pentru motivul că, în speță, cererea nu s-ar referi la interpretarea, ci la aplicarea tratatului în contextul dreptului constituțional al Țărilor de Jos;

că, în special, Curtea nu ar fi competentă să se pronunțe, după caz, cu privire la supremația prevederilor din Tratatul CEE fie față de legislația olandeză, fie față de alte acorduri încheiate de Țările de Jos și încorporate în dreptul național olandez; că soluționarea unei astfel de probleme ar fi de competența exclusivă a instanțelor naționale, cu excepția cazului unei acțiuni introduse în condițiile stabilite la articolele 169 și 170 din tratat;

că, în speță, nu se solicită totuși Curții să se pronunțe asupra aplicării tratatului prin raportare la principiile dreptului intern olandez, aspect care rămâne de competența instanțelor naționale, ci, în conformitate cu articolul 177 litera (a) din tratat, i se solicită exclusiv să interpreteze domeniul de aplicare al articolului 12 din acest tratat în cadrul dreptului comunitar și sub aspectul efectului său asupra particularilor;

că acest motiv este, așadar, nefondat;

având în vedere că, în continuare, guvernul belgian evocă necompetența Curții pentru motivul că răspunsul pe care aceasta l-ar putea da la prima întrebare adresată de Tariefcommissie nu ar fi relevant pentru soluționarea litigiului dedus judecării acestei instanțe;

având în vedere că, pentru a conferi competență Curții în cauza de față, este totuși necesar și suficient să reiasă în conformitate cu cerințele legale că întrebarea adresată Curții urmărește interpretarea tratatului;

că motivele care au putut determina alegerea întrebărilor de către o instanță națională, precum și pertinenta pe care aceasta o acordă respectivelor întrebări în cadrul unui litigiu dedus judecării sale nu fac obiectul aprecierii Curții;

având în vedere că din textul întrebărilor adresate reiese că acestea se referă la interpretarea tratatului;

că, în consecință, aceste întrebări sunt de competența Curții;

că acest motiv este de asemenea nefondat.

B – CU PRIVIRE LA FOND

Având în vedere că Tariefcommissie solicită, în primul rând, să se stabilească dacă articolul 12 din tratat are un efect direct în dreptul intern, în sensul că resortisanții statelor membre ar putea să invoce, în temeiul acestui articol, drepturi pe care instanța națională trebuie să le protejeze;

având în vedere că, pentru a stabili dacă prevederile unui tratat internațional au un astfel de efect, este necesar să se aibă în vedere spiritul, structura și textul acestor prevederi;

având în vedere că obiectivul Tratatului CEE, care este cel de a institui o piață comună a cărei funcționare îi privește în mod direct pe justițiabilii din Comunitate, presupune ca acest tratat să fie mai mult decât un acord care ar da naștere numai unor obligații reciproce între statele contractante;

că această abordare este confirmată prin preambulul tratatului, care nu vizează numai guvernele, ci și popoarele, precum și, în mod mai concret, prin înființarea

de instituții dotate cu drepturi suverane a căror exercitare afectează atât statele membre, cât și cetățenii acestora;

că trebuie remarcat de asemenea că resortisanții statelor care fac parte din Comunitate sunt chemați să colaboreze, prin intermediul Parlamentului European și al Comitetului Economic și Social, la funcționarea acestei Comunități;

că, în plus, rolul Curții de Justiție în temeiul articolului 177, al cărui scop este de a asigura interpretarea uniformă a tratatului de către instanțele naționale, confirmă faptul că statele au recunoscut dreptului comunitar o autoritate care poate fi invocată de către resortisanții lor în fața acestor instanțe;

că trebuie să se concluzioneze că, având în vedere aceste aspecte, Comunitatea constituie o nouă ordine juridică de drept internațional, în favoarea căreia statele și-au limitat drepturile suverane, chiar dacă într-un număr limitat de domenii, și ale cărei subiecte sunt nu numai statele membre, ci și resortisanții acestora;

că, prin urmare, independent de legislația statelor membre, dreptul comunitar nu creează numai obligații în sarcina particularilor, ci este destinat de asemenea să confere drepturi care intră în patrimoniul lor juridic;

că aceste drepturi iau naștere nu numai atunci când acestea sunt acordate explicit prin tratat, ci și ca urmare a unor obligații pe care tratatul le impune într-un mod bine definit atât particularilor, cât și statelor membre și instituțiilor comunitare;

având în vedere că, în ceea ce privește structura tratatului în materie de taxe vamale și taxe cu efect echivalent, trebuie să se sublinieze că articolul 9, potrivit căruia Comunitatea se întemeiază pe o uniune vamală, cuprinde ca normă esențială interzicerea acestor taxe;

că această prevedere se află la începutul părții din tratat care definește „fundamentele Comunității” și este aplicată și explicată la articolul 12;

având în vedere că textul articolului 12 conține o interdicție clară și necondiționată care nu este o obligație de a face, ci de a nu face;

că, de altfel, această obligație nu este însoțită de nicio rezervă din partea statelor prin care punerea sa în aplicare să fie condiționată de un act pozitiv de drept intern;

că, prin însăși natura sa, această interdicție este perfect adaptată pentru a produce efecte directe în raporturile juridice dintre statele membre și justițiabilii acestora;

având în vedere că punerea în aplicare a articolului 12 nu necesită nicio intervenție legislativă a statelor;

că faptul că, potrivit acestui articol, statele membre sunt subiecte ale obligației de a se abține nu implică faptul că resortisanții acestora nu pot fi beneficiarii acestei obligații;

având în vedere că, pe de altă parte, argumentul întemeiat pe articolele 169 și 170 din tratat, pe care l-au invocat cele trei guverne care au prezentat observații Curții în memoriile lor, este nefondat;

că, într-adevăr, împrejurarea că tratatul, în articolele menționate anterior, permite Comisiei și statelor membre să sesizeze Curtea în legătură cu un stat care nu și-a îndeplinit obligațiile nu implică faptul că particularii nu pot invoca, dacă este cazul, aceste obligații în fața instanței naționale, la fel cum și împrejurarea că tratatul pune la dispoziția Comisiei mijloace prin care să asigure respectarea obligațiilor impuse persoanelor impozabile nu exclude posibilitatea ca, în cadrul litigiilor între particulari deduse instanței naționale, să se invoce încălcarea acestor obligații;

că o limitare a garanțiilor împotriva unei încălcări a articolului 12 de către statele membre la procedurile prevăzute la articolele 169 și 170 ar înlătura orice protecție jurisdicțională directă a drepturilor individuale ale resortisanților acestora;

că recurgerea la procedura prevăzută prin aceste articole ar risca să fie inefficientă în cazul în care aceasta ar trebui să intervină după punerea în executare a unei decizii naționale adoptate cu nerespectarea prevederilor tratatului;

că vigilența particularilor interesați de protejarea drepturilor lor determină un control eficient care se adaugă controlului încredințat diligenței Comisiei și statelor membre prin articolele 169 și 170;

având în vedere că din considerațiile de mai sus rezultă că, în conformitate cu spiritul, structura și textul tratatului, articolul 12 trebuie să fie interpretat în sensul că acesta produce efecte directe și conferă drepturi individuale pe care instanțele naționale trebuie să le protejeze.

III – Cu privire la a doua întrebare

A – COMPETENȚA CURȚII

Având în vedere că, potrivit observațiilor guvernelor belgian și olandez, din textul acestei întrebări ar rezulta că, pentru a răspunde acesteia, s-ar impune examinarea de către Curte a clasificării tarifare pentru ureea-formaldehidă importată în Țările de Jos, clasificare în legătură cu care Van Gend & Loos și inspectorul responsabil pentru taxe de import și accize din Zaandam au opinii divergente cu privire la „Tariefbesluit” din 1947;

că întrebarea nu ar presupune o interpretare a tratatului, ci s-ar referi la un caz de aplicare a legislației vamale olandeze la clasificarea aminoplastelor, ceea ce nu intră în competența atribuită instanței comunitare prin articolul 177 litera (a);

că, în consecință, cererea formulată de Tariefcommissie excedează competenței Curții;

având în vedere că sensul real al întrebării adresate de Tariefcommissie este totuși acela dacă, în drept, o majorare efectivă a taxelor vamale percepute pentru un anumit produs și care nu ar rezulta dintr-o majorare a tarifului, ci dintr-o nouă clasificare a produsului în urma modificării calificării sale tarifare, contravine interdicției prevăzute la articolul 12 din tratat;

având în vedere că, din acest punct de vedere, întrebarea adresată urmărește o interpretare a acestei dispoziții din tratat și în special a domeniului de aplicare ce trebuie atribuit noțiunii de taxe aplicate înainte de intrarea în vigoare a tratatului;

că, în consecință, Curtea este competentă să răspundă la această întrebare.

B – CU PRIVIRE LA FOND

Având în vedere că din textul și din structura articolului 12 din tratat rezultă că, pentru a constata dacă au fost majorate taxe vamale sau taxe cu efect echivalent cu nerespectarea interdicției prevăzute la acest articol, trebuie să se ia în considerare taxele aplicate în mod efectiv la data intrării în vigoare a tratatului;

având în vedere că, pe de altă parte, în ceea ce privește interdicția prevăzută la articolul 12 din tratat, o astfel de majorare nelegală poate să rezulte atât dintr-o restructurare a tarifului, care ar avea drept consecință clasificarea produsului la o poziție cu un nivel de taxare mai ridicat, cât și dintr-o majorare propriu-zisă a taxei vamale;

având în vedere că este mai puțin relevant să se stabilească în ce mod a survenit majorarea taxelor vamale, atât timp cât, în același stat membru, același produs a fost impozitat cu o taxă majorată după intrarea în vigoare a tratatului;

că aplicarea articolului 12, în conformitate cu interpretarea expusă mai sus, este de competența instanței naționale care trebuie să cerceteze dacă produsul impozabil, în speță ureea-formaldehidă care provine din Republica Federală Germania, este supus, în temeiul măsurilor vamale intrate în vigoare în Țările de Jos, unei taxe de import mai mari decât cea care îi era aplicată la 1 ianuarie 1958;

că, în această privință, Curtea nu este competentă să verifice temeinicia afirmațiilor contradictorii care i-au fost prezentate în cursul procedurii, ci trebuie să le lase la aprecierea instanțelor naționale.

IV – Cu privire la cheltuielile de judecată

Având în vedere că, în ceea ce privește cheltuielile efectuate de Comisia CEE și de guvernele statelor membre, care au prezentat observații Curții, acestea nu pot face obiectul unei rambursări;

Că, în speță, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit în cursul litigiului aflat pe rolul Tariefcommissie, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

văzând actele de procedură;

după ascultarea raportului judecătorului raportor;

după ascultarea observațiilor orale ale reclamantei din acțiunea principală și ale Comisiei CEE;

după ascultarea concluziilor avocatului general;

văzând articolele 9, 12, 14, 169, 170 și 177 din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene;

văzând Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Comunității Economice Europene;

văzând Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la cererea care i-a fost adresată cu titlu preliminar de către Tariefcommissie prin Decizia din 16 august 1962, hotărăște:

- 1) Articolul 12 din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene produce efecte directe și creează pentru justițiabili drepturi individuale pe care instanțele naționale trebuie să le protejeze;**
- 2) Pentru a constata dacă au fost majorate taxe vamale sau taxe cu efect echivalent cu nerespectarea interdicției prevăzute la articolul 12 din tratat, trebuie să se ia în considerare taxele aplicate în mod efectiv de către statul membru în cauză la data intrării în vigoare a tratatului;**

o astfel de majorare poate să rezulte atât dintr-o restructurare a tarifului care ar avea drept consecință clasificarea produsului la o poziție cu un nivel de taxare mai ridicat, cât și dintr-o majorare a taxei vamale aplicate;

3) Tariefcommissie este competentă să se pronunțe asupra cheltuielilor de judecată aferente acestei proceduri.

Pronunțată astfel la Luxemburg, la 5 februarie 1963.

Donner

Delvaux

Rossi

Riese

Hammes

Trabucchi

Lecourt

Citită în ședință publică la Luxemburg, la 5 februarie 1963.

Grefier

Președinte

A. Van Houtte

A. M. Donner